

Bijlage: Verdieping bij mijn brief over de CAO in het onderwijs

In mijn brief over de CAO in het onderwijs pleit ik voor:

- maak Europees Nederlandse wet- en regelgeving van toepassing in Caribisch Nederland;
- neem voldoende tijd voor overleg, voorlichting en implementatie; overhaast niet;
- wees alert op wezenlijk van Europees Nederland verschillende omstandigheden hetgeen eigen regelgeving kan rechtvaardigen.

Het lijkt een tamelijk rechttoe-rechtaan recept voor hoe het zou moeten (althans, in mijn optiek). Tegelijkertijd zijn er kanttekeningen te maken. Met name over de wijze waarop het recept zou kunnen of zou moeten worden opgevolgd.

In de afgelopen jaren heb ik zelf gezien hoe de Europees Nederlandse "indringer" (ambtenaar, onderzoeker, specialist in deze of gene vakgebied, of wat ook) zich geen rekenschap geeft over hetgeen hij of zij doet en welk effect dit handelen heeft op de Statiaan (waarbij ik denk dat dit op Saba en Bonaire eigenlijk niet anders is; voorzichtigheidsshalve beperk ik mij hier even tot mijn observaties in de afgelopen acht jaar op Sint Eustatius, waarin ik zelf woonde en werkte op het eiland).

Meer dan eens was daar dan die Europese Nederlander die de wijsheid wel in pacht had en in korte tijd zijn of haar bevindingen in deze of gene rapport neerschreef en met enige zelfvoldaanheid verkondigde dat hij of zij het eiland nu wel een beetje kende (of: ...wel gezien had). Per slot van rekening is het een klein eiland dus meer dan een paar dagen hoeft dat niet te kosten. Ook onze voormalig staatssecretaris - Knops - had er een handje van: het moest zo-en-zo en wel binnen een korte periode, we hadden immers niet alle tijd van de wereld. Hij gaf zelf overigens wel toe enigszins ongeduldig te zijn.

Het lijkt ook wel een typisch Nederlandse werkwijze: *dit is het antwoord op de vraag of dit rapport beschrijft de wijze waarop de bedrijfsvoering moet worden aangepast, en dan zijn we er*. De Nederlandse antenne staat bij voorkeur en uitsluitend op 'zenden' en het deel dat voor 'ontvangen' moet zorgen staat uit of is (permanent) defect.

Goed beschouwd is de hele interventie (vanaf februari 2018) er een waarbij niet werd overlegd of gesproken met de Statiaan, maar zaken tot besluiten leiden boven de Statiaan langs; hij heeft er helemaal geen invloed op (gehad); het lijkt wel alsof hij - de Statiaan - kijkt naar een voetbalwedstrijd waarbij hij niet eens speler of toeschouwer is, maar gewoon de bal waar dan weer door deze partij, dan weer door een andere partij tegenaan wordt geschopt.

Neem bijvoorbeeld de criteria waaraan moet worden voldaan om weer volledige zeggenschap over de "eigen" democratie terug te krijgen. In de voortgangsrapportage van november 2018 werden zomaar uit het niets twaalf criteria genoemd waar het Stataanse eilandbestuur aan moest voldoen. Dit is een uitsluitend Europees Nederlands 'dingetje' geweest dat zomaar uit de hoge hoed werd getoverd. Geen vooroverleg of wat ook. Overigens, ook geen directe relatie met het rapport van de Commissie van Wijzen, die aan de interventie voorafging. Dus ook geen enkele actie van Europees Nederlandse zijde...

Terug naar de CAO-problematiek. Er is geen overlegcultuur tussen schoolbesturen en docenten. Wellicht op individuele basis, maar niet in de zin van een georganiseerd overleg, gericht op (te ontwikkelen of te onderhouden) arbeidsvoorwaarden.

Caribisch Nederland zou wellicht ook beter niet als één entiteit moeten worden beschouwd. Bonaire, Sint Eustatius en Saba kennen een eigen onderwijsstructuur en -cultuur, met Papiements (Bonaire) en Engels (Saba en Sint Eustatius) als voertaal. Ik was erbij toen de instructietaal op de Gwendoline van Puttenschool op Sint Eustatius in 2015 overging naar het Engels. Hoewel de 'trigger' kwam van de lokale politiek - het eiland is Engelstalig en er was behoefte aan een instructietaal die gelijk is aan die welke de jeugd spreekt, Engels dus - kwam uit Nederland een oplossing waarover verder niet is overlegd. Het bestuur van de school veronderstelde dat de instructietaal weliswaar tot Engels werd bestempeld maar dat daar een structuurwijziging mee gepaard ging (Havo, (V)MBO, etc. werd CSEC, CCSLC etc. in het CXC-jargon) was ook voor het bestuur van de school een complete verrassing. Daarna heeft het nog ongeveer zes jaar geduurd voor de uitgewerkte regelgeving tot stand kwam (ook weer: zonder overleg of inbreng van hen die ermee moeten gaan werken; gewoon besluitvorming die over Sint Eustatius werd uitgegoten).

Dus waar ik in hoofdzaak best wel de transitie onderschrijf die ik in de aanhef van dit schrijven benoem, vrees ik de implementatie en uitwerking zonder ziel en gevoel voor hen die uiteindelijk uitvoering aan dit alles moeten geven. Dit (Europees Nederlandse) kabinet staat toch al niet bekend om haar voorbeeldige 'uitvoering' en 'doorwerking' als cruciale stappen in de beleidscyclus.

Ter illustratie nog even een kleine notie die mij bijstaat uit de fase waarin Caribisch Nederland nog moest worden geboren. Het zal duidelijk zijn dat ik een voorstander ben van een geleidelijke transitie naar wet- en regelgeving zoals in Europees Nederland van toepassing. Om mij onduidelijke redenen is indertijd gekozen voor het initieel behoud van de Antilliaanse wet- en regelgeving. Mijns inziens niet heel slim als je op één punt op de horizon wil uitkomen, maar goed. Dan bestaat het de Tweede Kamer om op die Antilliaanse wet wel even enkele (heel Nederlandse) aanpassingen te projecteren: de euthanasie, het homohuwelijk en de abortus zouden en moesten worden opgenomen in het Burgerlijk Wetboek. Het gebrek aan empathie straalt ervan af als je bedenkt dat - in elk geval Sint Eustatius - een conservatief christelijke gemeenschap kent. Het adopteren van de Europees Nederlandse wet- en regelgeving met juist een 'P.M.' bij deze drie onderwerpen zou het draagvlak voor adoptie mijns inziens aanzienlijk hebben vergroot (en passen bij het instrument "openbaar lichaam").

Overigens zou ik wel benieuwd zijn naar de uitleg van de Raad van State bij lid 4 van artikel 132a van de Grondwet, waarin staat: "*Voor deze openbare lichamen kunnen regels worden gesteld en andere specifieke maatregelen worden getroffen met het oog op bijzondere omstandigheden waardoor deze openbare lichamen zich wezenlijk onderscheiden van het Europese deel van Nederland*". Juist dat aspect van dat wezenlijke onderscheid raakt me. Dat de BSN er niet is omdat de gemeentelijke administratie nu eenmaal anders is, lijkt me geen wezenlijk onderscheid. Dat is gewoon een (foutief) menselijk besluit. Dat het klimaat tropisch is met orkanen als voorkomend verschijnsel lijkt me dan wel weer een wezenlijk onderscheidend aspect. Wellicht dat de memorie van toelichting bij deze Grondwetwijziging uitsluitel geeft, of is het een overweging om een vraag ter verduidelijking te stellen aan de Raad van State.

Ten aanzien van het nemen van de tijd om voorlichting, uitleg etc. te geven het volgende. Ik zie ook wel dat het niet doenlijk is wanneer vanuit Europees Nederland (Den Haag) telkens weer iemand langskomt om gespreksronden te organiseren. Tegelijkertijd merk ik op dat op Sint Eustatius de transparantie - vooral die naar de individuele bewoner - heel gering is. De regeringscommissaris zal niet schromen om met heugelijk nieuws de media op te zoeken maar zodra het een tikje serieuzer of zelfs ernstiger wordt dan zal van haar uit in elk geval niet het contact met de bevolking worden opgezocht. De *townhall meeting* is echter een krachtig

instrument om de bevolking te consulteren. En dan niet in het stadium dat niets aan plannen meer kan worden gewijzigd, dat heeft immers geen zin. Nee, veelvuldig en periodiek (ter bepaling van de gedachten: ik denk nu aan eens per twee weken) zou een vaste *townhall meeting* moeten plaatsvinden teneinde de lopende zaken te delen met de bevolking en om - omgekeerd - signalen vanuit de bevolking te ontvangen. Ik weet dat de huidige regeringscommissaris daar absoluut niets voor voelt, dus als u mijn mening deelt, zult u door tussenkomst van de staatssecretaris daar toch nadrukkelijk om moeten vragen. Het op zijn beloop laten ervan zie ik als een zwaktebod dan wel een uiting van desinteresse (het gaat me wat ver om deze lijn door te trekken maar in een zeker opzicht kom je bij voortgaand denken uit bij 'minachting van de bevolking' en 'bevestiging van de autocratie'; als dát is wat u wilt...).

In het kader van de CAO-ontwikkeling, en met bovenstaande in het hoofd, is het dus van belang om het zittende eilandelijke personeel te consulteren. Ten aanzien van de wijze waarop het NU gaat, alsook ten aanzien van de werkwijze zoals in Europees Nederland van toepassing. Het resultaat zal dan geen handboek zijn met "geboden" maar een CAO-achtig document met "rechten en verplichtingen". Op dit moment - zo vermoed ik - is het zittende personeel niet volledig geïnformeerd. Het handboek dat ik op internet ben tegengekomen is uit 2019 en ik vraag mij af of dat actueel is. In Europees Nederland is er geen verschil in CAO voor personeel van openbare scholen versus bijzondere scholen. Het lijkt alsof dat in Caribisch Nederland anders is. Medische keuring voor het pensioenfonds, zo kom ik tegen, is volgens mij niet van toepassing want het pensioenfonds is immers verplicht.

Tot slot nog een kleine afstemming. Als u mijn visie deelt dat de stip op de horizon is dat in de basis *alle* wet- en regelgeving in Europees Nederland, van toepassing is in geheel (dus ook in Caribisch) Nederland dan zou de lijst van wetten en regelgeving (ref. <https://wetten.overheid.nl>) die uitsluitend geldig zijn in het BES-gebied (en die dus voortkomt uit wezenlijk verschillende omstandigheden zoals bedoeld in Grondwet, art. 132a, lid 4, klein en overzichtelijk moeten zijn. Hoewel ik strikt genomen geen idee heb, is mijn niet nader onderbouwde verwachting hieromtrent, iets tussen de 20 en 50. Op dit moment (18 september 2022) zijn dat er 574. Een half jaartje geleden waren dit er ongeveer 600. Strikt genomen is er dus wel een afname, gericht op een klein, handzaam aantal. Misschien is er ook wel een actie hieromtrent gaande, maar van een actieve bewaking of streven op dit punt ben ik mij vooralsnog niet bewust.

Ik rond af: ik geef toe dat met name deze verdieping veel breder gaat dan 'slechts' de CAO-vorming in het OCW-domein maar het schetst wel een kader of een 'spanningsveld' waarin moet worden geopereerd. Een helder streven uwerzijds (*wat is uw plan eigenlijk met Caribisch Nederland?*) zou mij in dat opzicht welkom zijn. Wellicht dat deze 'overpeinzingen' u daarbij dienstig kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA,

A Cornelis Houtmanstraat 9-b
2593 RD Den Haag.

E jhtm.nl@gmail.com

W <http://statia.nu> (Engels) of <http://statia.nu/nl> (Nederlands)